

לשחרר את הבנות מצה"ל, להקים שרות חברתי ממלכתי

שרות אחר

גיע הזמן לשחוט עוד פרה קרושה. פרה שמנה, יקרה מאוד, הדרוסת תפיסות יסוד של צדק. שירות החובה של בנות בצה"ל.

כאשר יש צורך בקיצוצים דראסטיים בתקציב הביטחון המי נופה, כאשר שרותים חברתיים מכל הסוגים קורסים ומתמוטטים בגלל המחסור באמצעים, הפכה הפרה הזאת אנאכרוניזם בלתי נסבל.

אני מציע לחסל את האנאכרוניזם הזה, ולשים במקומו מכשיר חדש, מודרני, המתאים לצרכינו.

מזה 40 שנה לא חשב איש על שרות הנשים. הוא היה, כאילו מובן מאליו. משהו שאין להרהר בו ולערער עליו.

איך זה נולד בכלל? במחצית שירתו בנים ובנות ביחד. בפלמ"ח זה היה חלק מן ההווה. לא היה הכדל בין בנים ובנות. הן יצאו לפעולות, לליווי שיירות, לקרבות.

נשים תבעו וכות לבנות לשרת לצד הבנים, שכם אל שכם, שוות בין שווים.

אייאפשר היה לסבול את המחשבה שהנשים לא יקחו חלק שווה במיצועה הקדושה של ההגנה על המדינה.

שרות הבנות הפך כמעט סמל מיטחי של המדינה. בי"ש 15 הש" נים הראשונות של ישראל כמעט ולא עלה על הדעת בעולם לפרסם כתבה מצולמת על ישראל, מבלי שבמרכזה יהיה תצלום של יפהייה במדים, המחזיקה ברובה. בשבועוני העולם הופיעו מאות שערס כאלה.

מאז נשפכו הרבה שפכים לנחלי ישראל, ושרות הבנות נמ' שך.

צה"ל, צבא קטן ומוגבל בכוח אדם, גדל ותפת. לפי פירסומי חו"ל, עולה סדר ההכוחות שלו במילחמה על חצי מיליון חיילים סדירים ואנשי מילואים. הוא צבא מודרני, חמוש בנשק החדיש ביותר. אין לו עוד שום דימיון עם הצבא של 1948.

מה מקומן של הבנות בצבא זה? מהו מעמדן האי מיתי?

אפשר לחלק כל מחזור שנתי של בנות לשלושה חלקים. היחס המיספרי ביניהם הוא בגדר מור צבאי. הבה נניח, למען הוויכוח, כי אלה הם שלושה חלקים שווים.

אם כן, שליש הבנות עוסקות בעבודות חיוניות וחשובות, חלקן גלויות, חלקן סמויות. יש בנות רבות המכוננות תפקידים אחרניים וחיוניים ביותר. לא יעלה על הדעת לוותר על שרות זה.

שליש אחר משוחרר בכלל. צה"ל פשוט אינו יכול לקלוט אותן. חלק זה אינו כולל רק את הבנות הדתיות וה"דתיות", המש" תמטות בעם, המשוחררות באופן מאסיבי בגלל החצים פוליטיים. משערויית השיחרור של הבנות הדתיות אינה נופלת בהרבה מש ערוריית השיחרור של בחורייהישוב, ומזור הדבר שאינה זוכה בתגובה נוצמת דומה. יש לכך, כמובן, סיבה פשוטה: הציבור יודע שהבנות מיותרות בצבא בעוד שהבנים ררושים מאוד ביחידות הקרביות.

אולם לא רק הדתיות משוחררות. מדי פעם, בשאין כסף ומקום לקלוט את הבנות פשוט משוחררות אותן בספיטונות. הפלקציה היא מיקרית לגמרי, וזה יוצר עוול משווע, הפלייה בין בת לבת.

אך חמורה ביותר בעיית השליש השלישי — אלפים רבים של בנות המגוייסות לצה"ל כחובה, והמבוכות שנתיים מח' ייהן באפס מעשה.

כל אחד מכיר חיילות כאלה. נתקלים בהן בכל מטה בכיר וזוטרי.

הבנות היושבות ליד השולחנות במטות, כשהן מעבירות ניירות מקצה אחר של השולחן לקצוה השני. הבנות המגישות קפה למ" פקד ולאורחיו, והתרומות בעיקר למוראל. הקצינים מנסים לפל רטט איתן, כנהוג בין צעירים. פה ושם נקשרים יחסים המסתיימים בחתונה (ולעיתים בחתונה אחרי גט).

האם יש זכות מוסרית כלשהי למדינה לגזול שני תיים מחייהן של רבבות צעירות למטרה זו?

המצב הזה נעים ונוח לקצינים רבים. החיילות מוספיות חן למטה שלהם, מנפחות את המנגנון של היחידה (והרי כל קצין רוצה לשלוט ביחידה גדולה ככל האפשר), ובכלל יוצרות אווירה של חיים ותנועה.

התפיסה הזאת של חן נשי בצבא מונחת ביסודו של ח"ן. אחרת, מדוע זה בכלל נקרא כך? הרי אין אלה ראשי יובת מיקריים. אפשר היה לקרוא לשרות זה ח"ן (חיל צעירות) או ח"ב (חיל בנות). מי שבחר

תיים (למשל: "שרות חברתי ממלכתי" — שח"ם).
● השרות החברתי הממלכתי ישלח את הצעיר רות לתפקידים בהן אחיות יעזרו, מורות יעזרו, מטפ" לות בבתי אבות, מטפלות אינדווידואליות לזקנים ולנכים בבתייהם, ועוד ועוד. שכר הצעירות האלה יהיה בשכר החיילות. חלקן ישובנו בדיור מטעם השרות, חלקן ימשיכו לגור בבתייהן.

● אורך השרות בשירות החברתי הממלכתי יהיה כאורך השרות בצה"ל.

● שרות המילואים בשירות החברתי יהיה כשרות המילואים בצה"ל.

● לא יהיה שום שיחרור מן השרות מטעמים אי דיאולוגיים, דתיים ורעיוניים. במידת האפשר יתחי שב השרות באורח החיים וברקע של המגוייסות, כך שבנות דתיות יוחזקו במיסגרת המתאימה להן מבי חנית הקשר למישפחה, בחירת התפקידים וכי'.

גשמת הצעה מעין זו תחולל שינויים רבים ומהותיים. צה"ל ישתחרר מכל הצעירות שאין לו צורך בהן. לא זה בלבד האבטלה הסמוייה בצה"ל תחולל, אלא שהדבר יאפשר גם קיצוץ ניכר בתקציב הביטחון, מבלי שהדבר יעלה כרם, כהכרותו הד מגוייית של שרה הביטחון.

השרותים החברתיים, שהגיעו לשפלה מדרגה, עד כדי הפיכת ישראל למדינה מן העולם השלישי, יתי אוששו. בוחאדם רב, צעיר ורענן, ימלא את התפי קרים המשוועים לאיוש (או לניוש), מבלי שהדבר יחייב תקציבים חדשים.

הדבר יכול להציל את בתי החולים, בתי הספר, בתי האבות, בתי החולים לחולי נפש, בתי החולים הגריאטריים, המוסדות ליי לדים מפגרים וילדים מקופחים אחרים. הוא יכול להביא הצלה ורווחה לרכבות מוכי גורל בודדים ולמישפחות, העמוסות בטרא גריות מסוג זה.

ובל זה לא במיסגרת של אירגונייהתנדבות דלוי אפשרויות ומיבצעייהתנדבות ראוותניים וחובבי ניים, אלא במיסגרת מיקצועית, ממלכתית וקבועה.

י כולה פה להישאל שאלה צודקת: מדוע רק נשים? מדוע לא גברים? האם אין כאן צורה חדשה של הפלייה?

לגבי הגברים השאלה היא שונה. כל הגברים חייבים בשרות בצה"ל, ורבים מהם נשלחים ליחידות הקרביות, שאין בהן דריסת רגל לנשים.

אולם יש גברים המשוחררים מצה"ל, ויש בהחלט לשקול את גיוסם לשרות החברתי ממלכתי.

למשל: כל סרבנייהמצפון. יש אצלנו סרבני גיוס מן הסוג שיש בכל מקום בעולם. פאצי פיסטים. אנשים המסרבים לשאת נשק, למען כל מטרה שהיא.

בגרמניה המערבית מבטיחה החוקה לאנשים כאלה שיחרור גמור משרות צבא, ומטיילה עליהם את החובה לשרת שרות חברתי חלופי.

בישראל יש סוג נוסף של סרבנים — סרבני כיוש. אלה אינם מתנגדים עקרונית לשרות הצבאי, אך מתנגדים מטעמי מצפון לשרות בשטחים הכבושים.

תחת לשלוח אנשים כאלה לכלא, מוטב לשלוח אוי תם לשרות החברתי.

אינני רוצה לעורר במיסגרת זו שתי שאלות עקרוניות מסוי בכות: שרות בחורייהישוב ושרות הערבים.

בחורייהישוב אינם משוחררים מטעמי מצפון. אין הם מתנגי דים לשרות בצה"ל ולשרות בשטחים הכבושים. להיפך, הם תומי כים עקרונית בכל המלחמות ובכל שיטות הכיוש. הם רק רוצים להשתחרר מזה, כדי להמית את עצמם באוהלה של תורה.

אני מאמין כי אם יוכל להמית את עצמו באוהלה של תורה גם אחרי שירות כמה שעות ביום את יצוריו של הקודש ברוך הוא בכית חולים או בבית אבות.

גם מי שמקבל את הידיעה שיש לשחררם משרות צבאי (ואני בשלעצמי אינני מקבל ידיעה זו) אינו יכול בעיית השרות של ערבים וערביות מסוכנת עוד הרבה יותר. היא טעונה מתח לאומי ועדתי. אין להתייחס אליה בפשטנות, גם כשהכוונה היא טובה.

אך נדמה לי כי במיסגרת של שרות החברתי יממי לכתי, שיעל המיגדורים במיגור הערבי מן בכל המיגורים, ושיועיל לאזרחים הערבים כמו לכל שאר האזרחים, ניתן למצוא פיתרון גם לבעייה זו.

ראש וראשונה נוגע הנושא לרבבות צעירות ישראליות. יש להן הזכות לדרוש שלא יגולו מהן כמה שנים סתם ככה. שיגייסו אותן למען משימות הדרושות באמת. שיוכלו להתגאות במעשיהן.

ובעיקר: שיהיה שיויון בחובות בין כל הנשים עצי מן? (תגובות על ההצעה: ראה עמוד 8)

בח"ן, בראשית ימי המדינה, ידע מדוע הוא בוחר בשם זה.

תמונה היתה נראית אחרת, אילן בצה"ל היה קיים באמת שיויון בין המינים.

אולם צה"ל הוא אחד הגופים השויבינסטיים ביותר במדינה. גם בראשית 1989 הוא חי עלפי מושגים שהיו כבר מיושנים ב-1949.

החיילות בצה"ל מקופחות באופן קיצוני. אין בו זכר לשיויון. זה החיל, כמובן, כבר בראשית מלחמת העצמאות, כטרם נולד צה"ל רישמית. אז הוחלט שאין לנשים מקום במשימות קרי כיות. ניתנה פקודה להוציא את כל הבנות מן היחידות הקרביות. כיום ממלאות חיילות תפקידים חשובים ביותר בחילהרפואה, בחילהקשר, בחילהמדריעין, בחילהתחזוקה ועוד (וגם תפקידים לאיקרביים בחילות קרביים כמו חילהאוויר וגייסות השריון). אך מעולם לא עלתה בצה"ל האפשרות כי אשה תהיה קצינת רפואה ראשית, מפקדת חילהקשר, מפקדת התחזוקה ועוד.

אין אלושה בצה"ל. יש קצינת חי"ן ראשית, דמות מישנית מאוד בצה"ל, כמו הרב הראשי. (בעגה הצה"לית, קוראים לקצינת החי"ן, "קצינות טמז פונימים").

בובה של חיילת בתערוכה

כיום יש בעולם צבאות המתקרמים לעיזשיעור יותר מבחינת מיקום הנשים בשרות, וגם בשרות הקרבי. צה"ל הוא מן הנחשלים מבחינה זו.

אין ספק שיש כיום בצה"ל הרבה הרבה אלפי צעירות ששרותן הצבאי הוא ביזבוז גמור — ביזבוז לצה"ל, ביזבוז לעצמן ולעומת זאת:

יש כיום מחסור נורא בכוח אדם בכל השרותים החברתיים במדינה.

בתי החולים מתמוטטים מחוסר תקציב ומחוסר אחיות. שרותי הרווחה למיניהם קורסים תחתם. בתי הספר אין כל אפשרות ללמד בשטיות חדשות בכיתות בנות 40 תלמידים, מחוסר מורות עזר. אנהנו מגדלים עם של מקופחיינו. אלפי זקנים וקוננת מתגוללים כזוהמה בבתייהם, מחוסר טיפול. נכים קשים סובלים מחוסר מטפלים. וכן הלאה — הרשימה ארוכה, כמעט אינסופית.

הנה הכיכין, זהו האכסורד: רבבות צעירות מסתובבות בצה"ל באפס מעשה, ורבבות צעירות דרושות בשרות החברתי באופן נר אש.

בין שתי העובדות האלה קיים מחסום. מחסום של מחשבה. מחסום של שיגרה. מחסום של אינטרסים ביורוקרטיים צבאיים. מחסום ברמות פרה קדושה.

ני מציע לחסל את המחסום, לבדוק את כל העניין מחדש ולהגיע למסקנות מרחיקות לכת, שיוחללו שינוי דראסטי במציאות הישראלית.

הנה הצעה: ● כל צעירה ישראלית, בשירה, המגיעה לגיל 18, תגוייס לשרות החובה ממלכתי.

● מבין המגוייסות, יבחר צה"ל במועמדות המת אימות לתפקידים המיקצועיים הממשיים, שבהם הוא מפעיל צעירות. (במידת האפשר, מן הראוי לתת לצעירות עצמן את זכות הבחירה.)

● כל הצעירות שאינן מגוייסות לצה"ל יועברו לשרות חלופי. ● יוקם חיל ארצי של מגוייסות לשרותים חברי